

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Missionis Anglicanæ Societatis Iesv

More, Henry

Avdomari, 1660

Literae Southwelli ad Comitem Philippum de Arondel n. 21.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38320

quævis parata; quam nisi adferas, in amplissimis ædibus egentissimus ¹⁵⁹⁵ habites necesse est. Talem reperit *Southwellus* Comitissæ domum: Mæstam præterea mariti Comitum in Arce Londinensi custodiã. Huius parens ^{Familia} Dux Norfolciæ, affectati Matrimonij cum Regina Scotiæ captivã reus; ^{Hawardo} ù calami-
acculatus præterea confessionis cum alijs Elizabethæ inimicis, (Pontifice ¹⁵⁹⁵ nimirum atque Hispaniarum Rege,) anno huius seculi Septuagesimo ter-
tio capite minutus fuerat. Avus (leuibus valdè de causis, inquit Camb-
denus) eodem supplicio ante plures annos plexus, Proavo non absi- ^{Cambde-}
mili nece olim sublato. Horum in sua stirpe continuato infortunio com- ^{nus Ao 1595}
motus hic Philippus Comes, legum etiam seueritatem in Catholicos, & ^{Eccl:siæ.}
magnum potentiam aduersariorum veritus, cogitauerat se clam è Reg- ^{Item Ao.}
no subducere; Scripseratque ad Elizabetham causas huius discessus tra- ^{28. & 29. &}
dendas cum soluisset; sed antequam solueret suorum infidelitate dete- ^{32.}
ctus tenetur, & in arcem custodiendus ducitur. Abit annus; nullum
adfertur crimen; Tum nè penitus innocentem viderentur seclusisse, in
Camerã vt vocant stellata coram principibus Regni viris accusato, quòd
Sacerdotibus præsto fuisset contra quàm lege præscribitur; quòd com-
mercium habuisset literarum cum *Alano* & *Personio* Regiæ inimicis;
Quòd scripto calumniatus sit in administrando Regno vsurpatis nunc
rationes; & denique quòd clam voluerit abijisse Regno vt Hispano militaret;
muletam imponunt decem millium librarum nostratium & carcerem ad
arbitrium Regiæ. Neque finis hic dolorum. Post tres annos custodia
(non enim existimauit Regina liberandum) rei Capitalis arguitur. Ca-
pita criminationis alia ferè non fuere, Cambdeno teste, quàm quæ an-
no octogesimo sexto allata fuerant; damnatur tamen; alijs hunc primæ
nobilitatis florem tam cito emarcuisse dolentibus (vix enim attigerat æ-
tatis annum trigessimum tertium) alijs prudentiam, scilicet, Regiæ ad sydera
tollentibus, quòd hoc exemplo terrorem incussisset ijs qui inter Catholicos
erant præcipui, & parcens deinde vitæ satis existimauerit fregisse tanti viri
potentiam, & eam quã apud Romanum Pontificem valere putabatur gra-
tiam obstruxisse; decem annorum carcerem perpessus, atque in his noctes
dieisque orationi deditus, & operibus pœnitentiæ, diem clausit extremum,
Anno eius seculi nonagesimo quinto.

XXI. *Southwello* interea curæ fuit par istud coniugum quocumque poterat ^{Literæ}
medicamine solari. Comitissam præsentè quã verbo, quã pijs quandoque scrip- ^{Southwelli}
to traditis exercitationibus erigebat ad eam solitudinẽ non modò tolerandã, ^{ad Comi-}
sed amore melioris sponsi Christi *Iesu* amplectendam, & prece ad Deum fre- ^{tem Philip-}
quentiori sulã cumulandũ obsequium quod absenti marito non poterat ope- ^{pum mo te}
re exhibere. Illius causã scripsit regulam benè viuendi quæ deinde typis man- ^{damnatum}
data pluribus profuit: Tum etiam Epistolam consolatoriam prolixiorẽ,
quanquam & illa omnium Catholicorum vexationibus leniendis fuit vti-
lissima. Comitem etiam solabatur suauissimis literis; in quibus illæ sunt,

Aa

post

1595.

Inter fami-
liares Epi-
stola 39.

post mortis latam sententiam datæ, quò ad extremam (quæ expectabatur) vitæ aleam fortiter subeundam incitatum per se nobilem animum confirmaret his rationibus. Inter argumenta Immortalitatis animarum & futuræ vitæ iudicijque vniuersalis certissima signa, illud in primis numeratur, quòd bonos videamus hic opprimi, impios in altum euehi; virtutem vexatione, vitium honoribus cumulari. Nam cum in cæteris rebus omnibus, quæ infra hominem sunt, apta naturæ vniuscuiusque atque accommodata vniuersa sint, & ratio doceat bono laudem & præmium, malo deberi supplicium, quis cogitare potest rerum omnium moderatorem & ducem Deum, in rebus infimi generis tam prouidum, tam æqualem, in præcipua totius vniuersi portione, homine, tam fuisse, vt ita dicam, negligentem aut præposterum? Aliud igitur tempus est in quo hæc rerum inversio corrigatur; alia vita, & locus alius, quò vitium quod hic laudatur alibi puniatur; virtus isthic depressa, debitis laudibus & præmiis decoretur. Quo argumenti genere quemadmodum vniuersæ ratiocinationes contrariæ facile concidunt & euanescent, ita qui ad hæc non aduertunt animum, fato & casui tribuunt omnia, & cuidam quasi naturæ ordini; arbitantes rerum auctorem omnipotentem, prudentemque moderatorem (si quis eorum iudicio exultat) præmia & supplicia æquiori consilio distributurum: Qui vero à Christo edocentur certissimè hanc vitam esse *militiam, peregrinationem, exilium*, intelligunt profectò, neque in *itinere* inueniri *quietem*, neque in *exilio patriam*, neque ante finitum *prelium* expectari posse *Coronam*. Illis sanè sua sit isthic *pax*, quibus volupe est magis vinci quàm vincere; sua illis *requies*, quibus *Ægyptiorum* allijs vesci sine labore est dulcius, quàm in terra promissionis lacte & melle saturari, aliquo hic interim labore exercitatis; Illis sit hæc solitudo *Patria*, qui damno suo incredibili malunt de itinere in vili casa obdormire, quàm pergere in Cælestem Hierusalem, ciuitatem veræ pacis, & æternis frui deliciis. Cur autem Deus in hac vita tam dispari ratione supplicia partiatur & præmia, si queratur causa, ea in perfectissimam eius iustitiam referenda est: Nihil peruersè gestum relinquet illa impunitum; nihil sine laudis & honoris præmio quod fuerit actum cum virtute: Inferiora verò virtuti longo interuallo sunt huius vitæ bona, & impar præmium: Pœnæ quoque temporis grauior vindicta quàm piorum peccata mereantur, si vnà consideres quantum eos hic doleat pœniteatque: Horum igitur culpæ istius temporis afflictionibus corriguntur; merita seruantur æternis præmiis remuneranda: Id ex aduerso quod exiguum est boni in malis, cum æternâ non mereatur felicitatem, compensatur temporali: Peccata grauiora quàm vt humanarum miseriarum modus par illis esse possit, æternorum tormentorum flagellis castigantur. Suauissimus quisque flos primo quoque tempore à radice, & culmo, à consueto succi alimento auullus carpitur; vilis vrtica, & herba quæuis insipida his omnibus gaudens relinquitur, ariditate absumenda: Flos tamen sic viduus in honore est dum principum gestatur manibus, & super-

superba ornat conclauiā; herba in nullo est pretio pergat licet crescere, & 1595°
 quantam natura dederit gaudeat aetate. Qui flores luauiores quā qui in Dei
 hortis enascuntur? Quae herbae in sulca magis, quā quae in huius mundi
 solitudine in altum efflorescunt? Nemini igitur mirum esse debet si illorum
 suauitate delectatus Deus, carpos in caelum transferat; has inspidas &
 maleolentes herbas negligat, dum sua ipsarum aetate arescentes decidant, fo-
 menta futurae ignis sempiterni. Optimum tibi est hinc abire dum optimo es
 animo, & firmissimo. Optabilius plano aequore diuini spiritus fauente aura
 nauigare, quā aeternitatis incertum de animae salute (mox in tuto certissime
 collocanda) dubiis adhuc in fluctibus periclitari. Maturitas quaedam est gra-
 tiae quemadmodum & annorum; & tu quidem fortasse eum nunc modum
 attigisti qui est secundum mensuram donationis Christi. Iudas ereptus ē viuis
 post primam vocationem, saluus esse potuisset: Saulem si mors obedientem
 occupasset, non se occidisset; non esset inter viuos problema salus Salomo-
 nis, si dum in eo feruebat pietas inter viuos esse desisset; sed quia eam gratiam
 non sunt consecuti ut cum erant optimi tollerentur; malitia mutante intel-
 lectum in cogitationibus suis euauerunt. Multi sunt in morte timores. Pri-
 mum, certa est: tempus, locus, modus, conditio, incerta; denique id max-
 ime terret dum quae sunt mortem secutura dubitamus. Hi timores omnes in
 te vel nulli sunt vel minores; Tempus, modus, locus certus est; merces secu-
 tura (vniuersa assentiente Ecclesia) indubitata; conditio deinde animae tuae
 qualis alio vnquam tempore poterit expectari. Mens etiam & sensus integri,
 quibus mortem, qualis ipsa sit, aestimare potes: non erit enim tam iniucun-
 da propter damnum quod inferet; quā iucunda propter incommoda
 quae praecindet: neque tam erit fugienda propter vitam quam termi-
 nat, quā amplectenda pro inenarrabili felicitate quam inchoat. Ec-
 enim haec tua causa, (quocumque demum infametur nomine, quibus-
 cunque ante oculos hominum deformetur coloribus) Religio est. Id ipsa
 forma accusationis loquitur; id prudentiores omnes ledatiorelque sentiunt;
 id caetera argunt quae in tua hac causa allata sunt: Perge quā haecenus pati-
 entia & aequanimitate, & quidquid ab inuidis dicatur, verum erit in hac tua
 calumnia illud Psalmi: *In memoria aeterna erit iustus, ab auditione mala
 non timebit.* Multorum te gemitus, multorum te descent lachrymae: morien-
 tem neminem plures iustioresque persecutae sunt querebrae; passim augurantur
 homines tuam in morte constantiam, in patientiam humilitatem, praeter omni
 longioris vitae industriae Ecclesiae Dei profuturam tam acerbo ferunt animo
 vniuersi iniquam hanc sententiam. Martyrium in vnoquoque hominum summo
 cum honore coniunctum est semper, tibi duplicatam afferet palmam, qui po-
 teris cum palamita dicere *praestitisti decori meo virtutem*, cum gloria Cru-
 cis Christi coronaueris nobilitatem. Si peccasti, nullum est tali morte potentius
 Sacramentum, nulla validior satisfactio: si bene es meritis (quod ego qui-
 dem arbitror) corona nulla excellentior, nulla Martyrio laurea gloriosior.

1595. Non te igitur aut furor aut fictio, aut gladius, aut splendida vestis gloria, non pretium, non preces, non vlla violentia separet à Charitate Christi. Natus es ut essēs Dei; quod vixisti à Deo est; pro Deo mortem hanc oppetis; illa mors firmabit vacillantes, fortes reddet fortiores; noti plaudent; ignoti habebunt attoniti; frangentur animis aduersarij, dum tu in vtroque orbe æternum tibi paries nomen. Felix initium feliciorē sortiētur exitum: Quem hæcenus neque carcer diuturnus, neque mortis sententia terruit, non spes veniæ, non fucata promissiones emolliant. Causa Dei est; conflictus breuis; præmium æternum; animæ denique tuæ res agitur. Ieiunijs, oratione, pœnitentiæ laboribus noli te nimium affligere, quò sis in extremo conflictu vegetior. Desiderium consistendi (nunc cum præclusa est via) & cordis humilis contritio, quam fuso in hac causa sanguine signabis, plena erit ut in baptismo peccati remissio & omnis pœnæ. Tanta est prærogatiua Martyrij: Initi certaminis exitum opto tibi felicissimum; & spero nos, Dei ope, vnà olim videbimus in gloria. Vale.)

Camdenus
Ao. Elizabethæ. 38.

XXII. Hæc ad Comitē *Southwellus* de morte & mortis causa gloriosa; At ille vitam quam alienâ manu eripiendam expectabat, pijs excolens meditationibus, anno post sententiam sexto religione conclusit austeriore quàm segnes animi aut probandam, aut ferendam existimarunt: Fluxa enim hæc, non quâ ceteri mensura, sed lance metiebatur æternitatis. Corpus nulla pompa primùm terræ mandatū est in sacello eius Arcis in qua vixerat captiuus. Post annos fermè triginta, Iacobo Regni habenas moderante, Illustrissima Comitissa obtinuit ut domesticæ sepulture possent ossa inferri, conditaque Sarcophago ferreo, reposita in ædícula à se fabricata Arondelij, sub hac inscriptione. *Philippi comitis olim Arund: & Surr: Ossa veneranda hoc loculo condita, impetratâ à Iacobo Rege veniâ, Annæ uxoris dilectissimæ curâ, Thomæ Filij insigni pietate, à Turri Londinensi in hunc locum translata sunt. Anno 1614. Qui primo ob fidei Catholice professionem sub Elisabetha carceri mancipatus, deinde pœnâ pecuniariâ decem mill, libr: multatus, tandem capitis iniquissimè condemnatus, post vitam in arctissima custodia in eadem turri, Annis 10. Men: sex sanctissimè transactam pijsimè XXI. Octobris 1595, non absque veneni suspitione, in Domino obdormiuit.*

Thren. 30.
26.

Southwellus verò non tam solitarius agebat apud Comitissam, ut non surripere se domo aliquando, ipsa assentiente, ut alijs lubueneret; accedebat enim vtrique illud spiritualis utilitatis, ut quos ille labore & periculo, illa collato sumtu lucrifaceret. Tum cum aliquandiu abfuisset, reuocabat se ad notam solitudinem; ut cum Propheta præstolaretur cum silentio salutare Dei, & tacendo leuaret super se; quam vicissitudinem quantum prætulit incerto & vago viuendi generi, vtile erit discere ex literis ad Sacerdotem quendam scriptis qui oberrans nullo loco consistebat. "Doleo, inquit, vehementer, cum te audio instabili quadam viuendi ratione